

Szakolczay Lajos

## Marci, a szabadságdalnok

*Jankovics Marcell 1941–2021*

Amikor meghallottam halálhírét, csizmák tapostak a szívembe. Nyolcvan felé haladva csak fél évvel volt fiatalabb nálam. Az nem lehet, hogy aki olyan gyakran kirándult a Tejútra, s a Fehérlófia hátán oly sokszor Csaba királyfi nyomába szegődött, és világot gyújtva megénekelte *Az ember tragédiáját* – mitikus baranholásai karakteres, jól kiküzdött én-képet tükröznek –, egyszer csak fogja magát, és hőseinek nyomába lépven elillan.

Nem lehet, mert Marci küzdő szellem volt. Sok vérből összegyúrt magyar. Konok munkamániás, akinek a rajzolás, a festés, a filmkészítés (animáció), az írás, a baráti disputa, a közösség szolgálata, az MMA-ban is fölnéztek rá, volt az élete.

Egyben ajzószere, gyógyszere.

Ha nincs ez az értéktermő „összevisszaság”, már rég a nemlét szigetén landolt volna.

Noha tudtunk egymásról, hiszen egy malomban öröltünk – a 70. születésnapján humoros limerikékben köszöntöttem is –, nem voltunk naponta összejáró barátok. Talán egy éve is van (épp a *Trianon*járól szóló szövegemet fogalmaztam), hogy telefonon hosszan beszélgettünk. Életről, halálról, az előttünk álló – mert a nyughatatlan szellem azt gondolja, hogy örökké él – megannyi feladatról.

Az összetartozás jó íze azt üzeni, hogy *csinálni kell!* Magunkra, az egyetemes magyarságra, a kultúrára, a történelmet ért sebeinkre, s nem utolsósorban – hadd lengjen Pozsonyban, Kolozsvárt, Szabadkán és Ungváron is a zászló – a kisebbség autonómiáért végzett küzdelmére figyelve.

Ez a „csinálni kell” nála erkölcsi parancs volt. Hat évtizedes boldogságfutam.

Magyar, horvát, örmény, osztrák, lengyel, szlovák „szülőföld” égette a talpát, hiszen őseinek szülőtte földje számára nem csupán földrajzi fogalom volt, hanem a véráram működtetője is.

Szinte vallást érő buzgalommal hitt a Mindenségben.

Szívében hordott rejtjelei – valamely felvidéki templom freskója, a maga is faragta Jelképtár megannyi világtágító üzenete, vérző gúnyrajzainak Trianon-képe, Sisyphus törhetetlen hite – arra sarkallták, hogy *mindenségporként szállongva* Igét hirdessen. Mindig ember legyen a talpán.

Hiszen a kitelepítés és a családot ért egyéb borzalmak – kis Gulágjaink is végzetlen fájnak – nem elszívták az alkotó erőt, hanem a *csak azért is* révén megszorozták.

Amikor március 15. tiltva volt, a Hoppál Miskáéknál összegyűlt „válogatott” társaság – Marcival az élén – 1848 világító fáklyáját, a szabadságot ünnepelte.

Tudta, tudtuk, hogy el fog jönni az az idő – szerencsére el is jött –, amikor nem kell szégyenkeznünk az igazságosztó kokárda ereje miatt.

Jankovics Marcell akkor is egyenes derékkal állt az ebédlő fala mellett, és sugárzó szeméve intett: ne féljete!

Valójában egész életében tette buzdító harangozó volt. Toborzó gesztussal – szabadságdalnok.

Az is lehet, hogy maga volt a harang, illetve a harang szíve.

Égi poggyászként kísérelje, megnyugvást adva, a harsogó csönd!

